

УДК 327.83(477):314.151.3–054.72(=161.2)

DOI <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2024-18-21>

Віталій Макар

ORCID: 0000-0001-8994-4582

ДІАСПОРА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ УКРАЇНИ

Запропонована стаття присвячена дослідженню ролі й напрямам діяльності української діаспори, зокрема, Світового конгресу українців (СКУ) та Конгресу українців Канади (КУК) у поширенні позитивного іміджу своєї материкової Батьківщини. Безумовно, після проголошення незалежності 1991 року Українська держава потребувала зовнішньої підтримки щодо поінформованості міжнародного співтовариства стосовно України. Важливого значення в цьому контексті поряд із діяльністю МЗС України дипломатичних і консульських установ у приймаючих державах, представництвах при міжнародних організаціях у реалізації публічної дипломатії України набуває залучення «м'якої сили», значним чином ця публічна дипломатія підсилася завдяки діяльності української діаспори в напрямках лобіювання українських національних інтересів, захисту української державності. З боку української діаспори, етнокультурних організацій, окремих відомих громадських діячів і державних політиків українського походження робилися спроби щодо відстоювання суверенних прав українців в Україні.

Очевидно, що напрями публічної дипломатії української діаспори посилюються у зв'язку із агресією Російської Федерації та її намаганням зруйнувати незалежність України та знищити самосвідомість української приналежності. Окрім просування позитивного іміджу, виникла гостра потреба в діяльності СКУ та КУК щодо підтримки й допомоги, певного впливу на політику своїх держав поселення стосовно допомоги Українській державі у військовому протистоянні проти ворога. Саме в такому руслі й розглядається автором діяльність української діаспори в контексті публічної дипломатії України.

Ключові слова: публічна дипломатія, українська діаспора, Україна, Канада, етнічні організації, міжнародна підтримка, етнічні ініціативи, діаспорне лобіювання.

Вступ. Метою публічної дипломатії України, як зазначається в офіційних документах, є створення та зміцнення позитивного іміджу нашої держави й українського суспільства, а також вплив на світову громадську думку задля позитивного ставлення до нас, а отже, досягнення цілей України на міжнародній арені. Загалом публічна дипломатія України є основним засобом просування м'якої сили держави за допомогою таких методів:

- щоденна комунікація із зарубіжною аудиторією для пояснення зовнішньої політики України, що виконують посольства, консульства та представництва при організаціях;
- здійснення кампаній, спрямованих на просування бренду нашої держави через *Ukraine Freedom, Dignity, Creativity, Ukraine Now*;
- проекти, спрямовані на побудову рівних взаємин між державами [23, с. 221–247].
- Суб'єктами публічної дипломатії України виступають структури Міністерства закордонних справ: *Управління публічної дипломатії*, створене 2015 року, згодом, у 2020 році реорганізоване у *Департамент комунікацій та публічної дипломатії*. Безпосереднім завданням як *Управління*, та і *Департаменту* є:
 - розвиток відносин із громадськістю, громадськими об'єднаннями та медіа інших країн та України;
 - реалізація іміджевих, культурних та інформаційних проєктів України за кордоном;
 - координація заходів інших органів виконавчої влади у названих сферах [3].

Перефразовуючи, можна сказати, що публічна дипломатія є інструментом довгострокової дії, який створює сприятливий клімат для здійснення зовнішньої політики загалом. Отже, публічна дипломатія є новою формою міжнародних відносин і зовнішньої політики, дієвим

засобом формування позитивного іміджу України у світі. Якщо узагальнити зміст документів щодо створення у складі МЗС України спеціальних структур для реалізації публічної дипломатії, то належить зробити висновок, що принципами публічної дипломатії України є:

- забезпечення розуміння іноземною аудиторією політики нашої держави такою, якою вона є насправді, а не такою, якою її намагаються зобразити інші;
- роз'яснення української політики, показ її раціональності з обґрунтуванням її фундаментальних цінностей;
- правдиві й переконливі звернення до міжнародної громадськості;
- адаптація звернень до конкретних цільових аудиторій з огляду на їх складові;
- праця не лише з вузькими цільовими сегментами, а й із засобами друкованих і електронних ЗМІ із широким загальом;
- взаємодія з різними партнерами з метою охоплення нових представників цільової аудиторії – корпораціями, некомерційними організаціями, громадами й окремими особистостями;
- активна участь у міжнародному спілкуванні та програмах обміну.

Безумовно, подібні принципи застосовують практично всі держави у здійсненні своєї зовнішньої політики [23, с. 230–232].

Варто також зазначити, що Україна після здобуття незалежності подбала про застосування публічної дипломатії, можливо, не в таких широких масштабах, як це здійснюється тепер. Проте є дані, що станом на 2006 рік при закордонних дипломатичних установах нашої держави діяло 29 *культурно-інформаційних центрів* для виконання функцій публічної дипломатії [13].

Потужним провайдером промоцій України виступають українські *експатріанти* – громади української діаспори й активісти нової хвилі волонтерської підтримки подій, пов'язаних з *Революцією гідності* та поступальними діями із захисту суверенітету Української держави внаслідок російського вторгнення, починаючи з 2014 року. Протягом 2013–2014 років на той час *останньою хвилею* української діаспори засновано близько пів сотні волонтерських рухів на підтримку України [15, с. 13]. Найсвіжіші факти із цього приводу легко знайти на інтернет-сторінці Української діаспори «*Стожари*». Зокрема, за інформацією Уляни Когут – координаторки гуманітарних проєктів і скарбнички української громади на півдні Франції AFUKA, яка виконує проєкт «*Нас об'єднує Україна*», згідно з яким збираються кошти й закуповуються за них бронезилети, харчування, медикаменти, зрештою все необхідне для бійців ЗСУ, що відвозиться в Україну автомобільним транспортом безпосередньо у військові частини [24].

Мета та залучені до написання статті джерела. У сучасну пору публічна дипломатія здійснюється не лише державними органами, у нашому випадку України, але й широкою мережею фондів, громадських об'єднань, організацій політичного, економічного, культурного, спортивного й іншого спрямування як в Україні, так і поза її межами. У тому переліку чільне місце посідають структури української діаспори, розкиданої долею у різний час по всіх континентах нашої планети. Оскільки однією з основних ділянок наукової діяльності автора є, власне, українська діаспора, то й метою запропонованої статті є висвітлення її ролі в реалізації публічної дипломатії України, що останніми роками більшою мірою зводиться до безпосередньої допомоги нашій державі в захисті від російської агресії, поширення позитивного іміджу України у світі, впливі на держави та міжнародні організації до посилення всебічної підтримки України.

Належить визнати, що останніми роками значно зросла увага до дослідження проблеми публічної дипломатії у світі, зокрема й в Україні. Насамперед слід звернути увагу, що тим систематично займається фахове наукове видання МЗС України «*Україна дипломатична*». У щорічнику введена рубрика, присвячена цьому елементові української зовнішньої політики. У томі за минулий рік опубліковано шість матеріалів про публічну дипломатію [21, с. 727–795]. Автором значної кількості публікацій про публічну дипломатію є ректор Маріупольського державного університету, на жаль, змушеного розгортати свою діяльність не в рідному місті через

його окупацію російськими загарбниками, Микола Трофименко, який нещодавно захистив на цю тему дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора політичних наук [20]. Автор приділив увагу й діяльності діаспор у здійсненні публічної дипломатії. Щоправда, у його дослідженнях, зокрема в дисертації, практично українській діаспорі не приділено більшої уваги. Проте, на нашу думку, робота Трофименка після її оприлюднення може слугувати дослідникам проблеми публічної дипломатії достатньою теоретико-методологічною базою.

Докладає зусиль до опрацювання проблеми дослідниця Людмила Чекаленко, яка впродовж років працювала в закордонних установах МЗС України, Дипломатичній академії МЗС України [23]. Після повномасштабного вторгнення Росії в Україну вагомий внесок у справу дослідження публічної дипломатії вносять міністри закордонних справ різних років і посли нашої держави. Для прикладу, лише протягом двох останніх років завдяки зусиллям *Генеральної дирекції з обслуговування іноземних представництв* вийшла ціла серія публікацій за темою [2].

Важливим чинником дослідження публічної дипломатії є і участь у процесі представників української діаспори. Автор для ілюстрації сказаного обрав лише двох. Один з них – колишній президент Світового конгресу українців (СКУ) Аскольд Лозинський, який опублікував англійською та українською мовами ряд праць, спрямованих проти російської агресії стосовно України, причому не лише сьогодні, але й у минулому [7]. До речі, минулого року ті публікації Аскольда Лозинського презентував в університетах Львова, Івано-Франківська і Чернівців. Інший діаспорний автор – Сергій Плохій – директор Українського наукового інституту Гарвардського університету в США. Також тогоріч ним опублікована спочатку в Нью-Йорку англійською мовою, а потім в Харкові українською робота про нинішню агресію РФ проти України на тлі багатовічного українського спротиву російському засиллю [14]. Автор книги є відомим поширювачем інформованості у світі про Україну й українців. Він – один з перекладачів *«Історії України-Руси»* Михайла Грушевського англійською мовою, яка вийшла у 12 книгах. Професор Плохій дистанційно навесні цього року виступив перед студентами ЧНУ на тему про зусилля очолюваного ним Інституту на підтримку України. Не менш важливу роль у поінформованості англомовного світу про Україну відіграв і Канадський інститут українських студій Альбертського університету в Канаді, з яким упродовж десятиліть має навчальні й наукові контакти ЧНУ. КІУС був безпосереднім учасником створення 5-томної англомовної *Енциклопедії України*, завершеного ще 1993 року. Нині КІУС, під проводом професорки Наталії Ханенко-Фрізен веде активну інформаційно-аналітичну роботу, спрямовану на підтримку України проти російської навали [27].

Автор, пишучи матеріал, використав також дещо із зробленого в галузі публічної дипломатії в Чернівецькому університеті.

Виклад основного матеріалу дослідження

СКУ – виразник інтересів України на міжнародній арені

Світовий конгрес українців (СКУ) виник як міжнародне об'єднання українських організацій у державах Заходу, насамперед США і Канади, наприкінці 60-х років минулого століття на з'їзді в Нью-Йорку. Проте його осідком стало канадське місто Торонто. У роботі установчого з'їзду взяли участь 1004 делегати з понад 30 країн, які представляли 230 громадських, конфесійних і політичних організацій, зокрема: Українського конгресового комітету Америки (УККА), Української американської координаційної ради, Комітету українців Канади (КУК), Української центральної репрезентації Аргентини, Бразилії, Союзу українських організацій Австралії, Світової федерації українських жіночих організацій тощо. Створена організація до 1993 року називалася Світовий конгрес вільних українців (СКВУ). Між іншим, делегати установчого з'їзду ухвалили *Перший маніфест до українського народу в Україні і поза її межами в СРСР та Московського блоку*, у якому зазначалося, що СКВУ «допомагатиме своєму народові у його боротьбі доти, аж поки він остаточно визволиться і побудує незалежну суверенну

і соборну державу». У Меморандумі до Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй делегати установчого з'їзду висловили стурбованість політичними переслідуваннями в УРСР, які саме тоді набирали черговий раз широких масштабів [16, с. 479–480].

У створенні СКВУ брали участь і ввійшли до його складу українські організації багатьох європейських держав, не підконтрольних Радянському Союзу. А після його розпаду долучилися українські громади з колишніх радянських республік, у тому числі з Росії. Проте недовго українцям довелося втішатися національною культурною автономією, бо влада РФ брутально припиняла діяльність українських громадських організацій, позакривала українські недільні школи, бібліотеки. А вже при нинішньому президентові Путіні оголосила СКУ *небажаною організацією*, що змусило його призупинити тимчасово співпрацю із ще існуючими в РФ українськими громадами, бо це їм загрожує судовим переслідуванням [19].

Якщо коротко підсумувати діяльність СКВУ ще до розпаду Радянського Союзу, то вона здебільшого зводилася до об'єднання зусиль української діаспори з метою утвердження демократичних цінностей в підрадянській Україні, відновлення її державності, збереження етнічної та духовної ідентичності українців за кордоном. Можна нагадати, що протягом останніх 20 років існування СРСР міжнародно-інформативна діяльність СКВУ спрямовувалася на забезпечення свободи й демократії в Україні. Ідеться про здійснення в державах Європи, обох Америк – Північної та Південної – акцій на захист українських політв'язнів братів Горинів, Левка Лук'яненка, Валентина Мороза, Валерія Марченка, Василя Стуса, В'ячеслава Чорновола й багатьох інших [16]. Списки надзвичайно довгі. Вони публікувалися у виданнях і самого СКВУ, і у публікаціях українських та неукраїнських видань різних держав.

Особливо багато СКВУ зробив для інформованості світової громадськості у 50-ті роки виступів страхотливого Голодомору в Україні в 1932–1933 роках. З його ініціативи й наполягання створено в 1984 році *Міжнародну комісію з розслідування Голодомору*. Наприкінці 1991 року СКВУ спільно з *Українською світовою фундацією* створив *Фонд відбудови України* [16].

Після розпаду Радянського Союзу продовжив діяльність на підтримку Української держави на міжнародній арені, на утвердження української державності як суверенного суб'єкта міжнародних відносин. Як світовий координатор діяльності українських діаспорних організацій, а вони під сучасну пору діють у понад 60 державах світу, де загалом проживає не менше ніж 20 млн українців, має дві *основні мети*: 1) захист інтересів діаспорних українців у державах проживання, турбота про збереження та плекання їх національної ідентичності; 2) поширення інформованості у світі про українців та Україну і, що не менш важливо, надання сучасній Україні військової та гуманітарної допомоги у відстоюванні свого суверенітету проти російської агресії, спрямованої не лише на ліквідацію української державності, але передусім на недопущення спроб РФ змусити українців забути свою національно-релігійну самобутність, інакше кажучи, не просто повернути їх у статус *радянської людини*, а змусити їх визнати себе *руськими* (росіянами). Із цього приводу нинішній президент СКУ Павло Грод сказав, відзначаючи 33-тю річницю відновлення незалежності України: «Перед нашим 65-мільйонним народом стоїть одна найважливіша спільна ціль – перемога у війні з російськими загарбниками й досягнення справедливого та сталого миру для України. Сьогодні ми маємо допомогти світу стати ще більш активним у підтримці України. Коли наші герої віддають своє життя, кожен із нас має сьогодні чесно спитати себе: «А що я роблю кожного дня для захисту України?» Разом ми перемаємо» [1].

Реалізуючи своє двоєдине завдання на міжнародній арені, СКУ намагався здобути відповідний статус у міжнародних організаціях. Про це варто згадати саме тепер. Дуже показово це є на прикладі ООН, до діяльності якої СКУ як неурядова міжнародна організація намагався долучитися впродовж ряду років, але тому на заваді стояли РФ і деякі, умовно кажучи, її союзники. Щоправда, у 2003 році СКУ подолав цей бар'єр і отримав статус неурядової організації

із спеціальним статусом в Економічній і соціальній раді ООН, звідки тепер вигнали Росію за вторгнення в Україну. СКУ, між іншим, посідає також статус міжнародної неурядової організації у Раді Європи [16].

До цього слід додати, що СКУ має вплив – опосередковано або ж безпосередньо – на правлячі кола ряду країн, тож стає зрозумілим, що він має можливість суттєво допомогти Україні в боротьбі з російськими загарбниками. Щоб не робити голосливної заяви, нагадаємо про цьогорічне відзначення незалежності України. З ініціативи СКУ святкування пройшло 24 і 25 серпня в цілому ряді країн. Сама політична акція і фестивалі за участю політиків, дипломатів, членів урядів локальних владних структур відбулися в багатьох містах – від Австралії до Канади, від США до Балі (Індонезія), усієї Європи та Південної Америки. Третій рік в умовах повномасштабної війни «це свято – чергова нагода об'єднати світ навколо України та її боротьби проти російських загарбників [1], – засвідчує керівництво СКУ.

Самі розмови про підтримку України – це дієвий чинник, який суттєво впливає на інформованість про Україну в світі та справедливість її боротьби проти російської агресії. Але ж, крім того, СКУ намагається організувати широку допомогу й підтримувати Україні зброєю, боєприпасами, навчанням українських військових, контактуючи з урядами дружніх держав і військово-політичними союзами. Аналогічні дії він вчиняє як у контактах з конкретними державами, так і з міжнародними організаціями громадського спрямування. Знову ж, свіжий приклад – СКУ закупив і передав Україні британську зброю і боєприпаси до неї включно з БТР [17]. А ще на самому початку горезвісної СВО Світовий конгрес українців закликав НАТО надати Україні важке озброєння, щоб не допустити захоплення росіянами Києва [18]. Тоді ж президент СКУ Павло Грод заявив, що «жорстка розправа над місцевим мирним населенням, очевидцем якої стала Буча, – це шлях, який відбувається по всій Україні. Це відчувається на всіх окупованих Росією територіях. Очевидно, що це геноцид і уособлення зла» [16]. А закінчив президент СКУ звернення словами: «Ми закликаємо країни – члени НАТО надати Україні літаки, танки та зброю, щоб зупинити цей геноцид. Усі цивілізовані країни повинні припинити фінансування військових злочинців, спинивши російську економіку [18].

Діяльність канадських українців на захист незалежної України та її суверенітету

Українська діаспора в Канаді чисельно, якщо не рахувати Росію, найбільша у світі. Зрештою, про долю української діаспори в Росії в цьому контексті говорити важко. Кількісно тих, хто має там українське походження, набираються мільйони. Проте в тій країні вони позбавлені будь-якої можливості проявляти українську ідентичність. Не будемо заглиблюватися в проблему. Вона широка й вимагає окремого дослідження, а не в контексті питання, розглядуваного в цій статті.

Життєдіяльність українців у Канаді доволі детально вивчена, передусім вченими українського походження. Автор хоче приділити увагу тій її частині, яка стосується питання про роль канадської діаспори в боротьбі за визволення українців в Україні від, делікатно кажучи, *російської опіки*, спочатку в особі Радянського Союзу, а тепер путінської Росії, яка силоміць намагається повернути українцям в Україну ту опіку, котру пробує пояснити видуманими аргументами, до яких навіть не могла додуматись Катерина II [11, с. 349–351].

У Канаді діє Конгрес українців Канади (КУК), створений ще на початку Другої світової війни під назвою Комітет українців Канади. Нинішню назву придбав 1989 року. Тепер об'єднує 33 українські організації, з їх численними філіями по всій державі. КУК має 6 провінційних рад і 34 в містах. КУК так само, як і СКУ, має статус міжнародної неурядової організації, координаційної надбудови українських громад у діаспорі [6].

До речі, влада РФ у серпні 2022 року внесла КУК до списку *небажаних організацій*, так само як то учинила раніше проти СКУ. Зрештою, виходить так, що *небажаними організаціями* для путінської Росії є практично всі українські діаспорні структури, від яких влада держави-агресора намагається відгородити українців, що проживають на її теренах. Якщо говорити про

КУК, то відразу після вторгнення 24 лютого 2022 року, у березні, до Росії не пустили його 11-особову делегацію на чолі з президенткою Олександрою Хичій. Тоді, між іншим, заборонили в'їзд прем'єрові Канади Джастінові Трюдо. У червні того ж року заборонили в'їзд до РФ ще 22 представникам КУК. Серед тих, кого не пустили до Росії, були ті, хто відстоював долю України й українців у світі, цілком зрозуміло, що і в тій же Росії. Для прикладу варто б назвати бодай одну людину, крім вже названої Олександри Хичій. Автор хотів би сказати про *небажану* для Росії одну особу – Валентину Курилів. Вона історикиня, методистка викладання історії, неодноразово відвідувала Чернівці, зустрічалась з університетськими викладачами і вчителями шкіл, презентувала тут світовий доробок. Значною мірою вона вплинула на впровадження до шкільних програм з історії у Канаді вивчення питання про Голодомор в Україні у 30-х роках минулого століття. Ще за радянських часів активно виступала на захист українських політв'язнів тощо. Тепер Валентина Курилів є директоркою освітнього напрямку *Науково-освітнього консорціуму вивчення Голодомору (HREC) при Канадському інституті українських студій* [27]. Отже, немає потреби пояснювати, чому їй заборонено в'їзд до РФ.

КУК має свої представництва в парламенті й уряді Канади, а також при владних структурах провінцій, у зв'язку із чим має доволі широкі можливості для захисту інтересів української громади. А тих, хто вважає себе за походженням українцями, у Канаді налічується понад 1,4 млн осіб. Рівною мірою це дає можливість КУК впливати на дії влади своєї країни на міжнародній арені, зокрема у справі відстоювання незалежності України, а станом на сьогодні щодо захисту нашої держави проти російської навали [9].

Варто підкреслити, що КУК відразу після здобуття Україною незалежності керувався тим, що канадсько-українські стосунки мали виконувати роль «моста спілкування між малознайомими суспільствами», що мав би насамперед діяти за принципами гуманітарного співробітництва, зорієнтованими на формування демократичного українського суспільства. З ініціативи КУК з 1995 року запрацювала спеціальна програма сприяння демократичним перетворенням в Україні. На засадах програми до України прибули добровольці, які допомогли впровадити в життя 128 канадських проєктів, а понад 50 українських інституцій відіслали своїх представництв до Канади навчатися налагоджено демократичних і виробничих перетворень [8, с. 379–380].

Протягом останньої декади минулого століття з ініціативи КУК закладено міцну основу канадсько-українських міждержавних відносин. Зокрема, 1996 року створено *Канадсько-українську дорадчу раду (КУДР)*, завданням якої було опрацювання рекомендацій для канадського уряду щодо зносин з Україною. До складу КУДР разом із представниками КУК увійшли службовці Міністерства закордонних справ і міжнародної торгівлі Канади. До складу урядової канадської делегації на чолі з прем'єром у січні 1999 року ввійшли представники КУК, які перенесли в площину реальної політики пропозиції щодо поглиблення канадсько-українських відносин. Під час того першого візиту між обома країнами підписано 5 міжурядових угод, низка комерційних угод і меморандумів про взаєморозуміння. Канада оголосила про започаткування ряду проєктів технічної допомоги Україні. Особливого значення для розвитку гуманітарної співпраці стало вшанування канадським прем'єром пам'яті жертв Голодомору 1932–1933 років в Україні [8, с. 380].

Яскравим прикладом допомоги Україні з боку КУК були вибори Президента України 2004 року, які фактично вилилися у відверту боротьбу за утвердження демократичних засад у політичне життя нашої держави, на противагу проросійським силам, які намагалися будь-що не допустити її виходу з-під впливів РФ. Ще в грудні попереднього року КУК провів зустріч представників українських громад Канади, на якій ухвалено рішення, що КУК повинен:

1) сприяти участі канадських добровольців у статусі міжнародних акредитованих спостерігачів на президентських виборах 2004 року в Україні;

2) привертати увагу західних ЗМІ до важливості цих виборів для забезпечення майбутнього суспільно-політичного розвитку України;

3) створювати можливість громадянам України, що перебували на той час у Канаді, взяти участь у голосуванні на виборах;

4) підтримувати заходи сприяння справедливому, прозорому та демократичному виборчому процесові в Україні [8, с. 382].

Як відомо, унаслідок масштабних фальсифікацій обрано Президентом України Януковича, що викликало масові обурення в усіх регіонах держави. За закликом КУК також відбулися акції проти фальсифікації результатів виборів в Україні. Зокрема, у Монреалі на площі Вікторії зібралася на маніфестацію понад 200 осіб, до яких звернулися голова провінційної ради КУК Ігор Куташ, професор історії Роман Сербин, до речі, уродженець Івано-Франківщини, і наш добрий приятель, тодішній віцепрезидент СКУ Євген Чолій, який трьома мовами (українською, англійською і французькою) зачитав відкритого листа до канадського уряду з вимогою підтримати незалежницький поступ України, підписаного на закінчення акцій усіма присутніми [8, с. 383].

Акції, проведені канадськими українцями під проводом КУК, не пройшли повз увагу уряду Канади, який не визнав оголошені результати президентських виборів в Україні. Тож Канада вибрала ту саму позицію, що й США й інші демократичні держави, які проявили одностайність у захисті українського демократичного державотворення, інакше кажучи, невизнання намагань РФ нав'язати через свою агентуру лад в Україні, який відповідав її інтересам. Уряд Канади недвозначно заявив, що, «беручи до уваги повідомлення міжнародних і канадських спостерігачів про серйозні і значні зловживання під час виборів, не може погодитися, що оголошені результати [виборів президента. – Авт.] віддзеркалюють правдивий демократичний вибір народу України» [25].

Протестні акції в Україні, організовані українською діаспорою заклики до урядів своїх держав допомогти розв'язати конфлікт з президентськими виборами в Україні, на що ті зреагували, привели до того, що другий тур виборів переголосували 26 грудня 2004 року. І якщо дуже коротко – то *добро* перемогло *зло*. За дійством спостерігали представники багатьох держав і міжнародних організацій. Серед них було зареєстровано 500 спостерігачів від КУК, котрі здійснювали місію власними коштами, частково за кошт урядових дотацій, спрямованих на підтримку демократичних реформ в Україні [28, р. 2].

Наступного року КУК разом з Канадсько-українською фундацією створили *Фонд допомоги демократичній Україні*, у якому зібрали 1,6 млн доларів, призначених суто для потреб, пов'язаних із демократичними реформами в Україні [4, с. 2]. Зібрані кошти були використані для продовження участі представників діаспори в місцях спостереження за парламентськими виборами в Україні наступного року.

Допомога канадської діаспори настільки об'ємна й багата, що в рамках статті годі її висвітлити. Тому автор вибрав найважливіші в розповіді роки, на його думку. Зокрема, у листопаді 2013 року на саміті ЄС у Вільнюсі Україна збиралася підписати з ЄС *Угоду про асоціацію*. Але тодішній президент Віктор Янукович зірвав цей акт у змові з РФ.

Виникла нова загроза перед Україною. З кінця листопада в Києві розпочалися події, що завершилися *Революцією гідності*, уже в лютому наступного року. Дещо раніше, 3–8 грудня 2013 року, у Києві відбулося засідання Ради міністрів ОБСЄ. У засіданні брала участь делегація Канади на чолі з міністром закордонних справ, до якої входив тодішній президент КУК Павло Грод. Засідання відбулося на тлі людської трагедії, здійснюваної Януковичем разом із поплічниками та під безпосереднім проводом кураторів ФСБ РФ. Канадська делегація зустрілася з представниками тодішньої української влади, якщо її такою, бодай умовно, можна назвати, щоб висловити осуд дій, здійснюваних нею проти українського народу. Само собою зрозуміло,

що урядова канадська делегація зустрілася з лідерами опозиції та представниками громадського суспільства, щоб засвідчити їм підтримку Канади. Павло Грод разом із міністром закордонних справ Канади брав безпосередню участь в акціях на Майдані Незалежності [8, с. 391].

Наступний візит Павла Грода у складі урядової делегації Канади до України відбувся з 26 лютого по 3 березня 2014 року з метою підтримки нового українського уряду на чолі з Арсенієм Яценюком. 20–25 березня того року президент КУК знову перебував в Україні разом з прем'єром Стівеном Гарпером, взявши також участь у саміті з ядерної безпеки та зустрічі G7 у Гаазі, де канадська делегація ініціювала виведення Росії з G8. 7 червня Павло Грод і тодішній президент СКУ Євген Чолій у складі офіційної делегації Канади побували на інавгурації Президента України Петра Порошенка. А наступного дня делегація КУК і СКУ виявилася першою неурядовою делегацією, яка зустрілася з новим Президентом України [8, с. 391–392].

Уряд Канади, визнаючи політичну суб'єктивність КУК в українсько-канадських міждержавних відносинах, залучав його представників до підписання багатосторонніх угод. Наприклад, 18 вересня все того ж року президенти КУК і СКУ були присутні на виголошенні звернення Президента України до Конгресу США у Вашингтоні, коли також відбулося підписання Угоди про партнерство НАТО із СКУ [8, с. 392–393].

Підводячи підсумок діяльності КУК під час *Революції гідності* в Україні, можна вважати, що він проявив себе як інституція української діаспори, яка має організаційну здатність та є структурно спроможною впливати на канадський уряд задля підтримки України. Власне, це визначило суб'єктивність української діаспори у її інституціалізованих формах у процесі поглиблення українсько-канадських відносин на етапі протидії російської агресії проти України, що триває понад 10 років.

Після тих бурхливих подій основну увагу КУК приділяв забезпеченню перебування України серед пріоритетів зовнішньої політики Канади, утвердженню за Канадою статусу найпотужнішого міжнародного союзника України та сприянню збільшенню міжнародної допомоги для розвитку нашої держави. Можна без перебільшення сказати, що Канада завдяки активній діяльності КУК є рішучим прихильником територіальної цілісності й суверенітету України. Незаконна окупація Криму та вторгнення в регіони материкової України (Донецька та Луганська області), а з лютого 2022 року повномасштабна війна РФ під *парасолею* такої собі *спеціальної військової операції (СВО)* розкрили справжні наміри путінського керівництва Московії щодо України. Вони були незмінними із часів імперії Романових. Лише залежно від обставин змінювалися їх пояснення [12].

Наприкінці висвітлення ролі канадської української діаспори в допомозі Україні слід зазначити, що вона охоплює практично всі сфери життєдіяльності українського суспільства. Щоправда, доводиться акцентувати здебільшого на військовій та гуманітарній сферах, пов'язаних безпосередньо з (тепер уже й повномасштабною) агресією Росії. Допомога, на думку автора, є політичною, військовою, гуманітарною та відбудовчо-відновлюваною. Для прикладу можна назвати гуманітарну допомогу, зокрема надання її тим громадянам України, яких війна вигнала за океан. За офіційними урядовими даними, у березні 2022 року – квітні 2024 року до Канади прибуло близько 300 тис. українських біженців [26]. У всіх провінціях і містах КУК створив осередки, котрі опікуються біженцями. Так, у Торонто волонтери КУК 23 березня 2023 року відкрили *Центр для допомоги українцям*. Подібні центри надають біженцям всебічну допомогу – від порад, рекомендацій до прямої матеріальної допомоги [22]. Різноманітні ефективні форми допомоги прибулим розробила згадувана *Канадсько-українська фундація*, пропонуючи їм послуги з адаптації до умов проживання в Канаді, надаючи матеріальну допомогу тощо. При тому всьому слід пам'ятати, що направляється доволі значна допомога й в Україну [5].

Для завершення розмови про підтримку нашої держави з боку української діаспори Канади належало б згадати бодай одне-два прізвища канадських українців, які започатковували

й розвивали цю справу. Серед них, наприклад, Михайло Лучкович, який народився 1892 року в США, але батьки його були вихідцями з Лемківщини. Він став у 1926 році першим депутатом-українцем канадського парламенту. У міжвоєнні роки відіграв чи не провідну роль в інтеграційних процесах українців Канади. А назовні став першим представником державної влади, що вступився за долю українців на європейському континенті, насамперед в СРСР. Виступав у Лізі Націй, де рішуче засудив Голодомор 1932–1933 років, пацифікацію українців у 1930 році в Галичині тощо. У 60-х роках минулого століття звернувся з листом до державного секретаря США Діна Раска проти політичних переслідувань в підрадянській Україні. Можна вважати, що він ще в міжвоєнні роки очолив тренд федеральних властей Канади за визволення України з-під московського панування [10, с. 530].

Наступним автор хотів би згадати ім'я канадського сенатора Павла Юзика, батьки якого походили і Сокальщини, Львівська область. Павло народився 1913 року в провінції Саскачеван у Канаді. Заявив себе державним діячем у 50-х роках. Але ще до того був надзвичайно активним у житті української громади. Автор ряду монографій, з яких варто виділити книгу *For a better Canada*, опубліковану 1973 року [29]. Українською мовою назва могла б звучати «Для добра Канади», «Для кращої Канади». У вступі до книги сенатор зазначив, що свою діяльність в канадському парламенті присвятив вирішенню важливих проблем:

- захист прав української громади в Канаді;
- захист прав українців у Радянському Союзі і здобуття Україною незалежності.

У завершальному розділі книги зібрані його промови з приводу життєдіяльності української громади в Канаді, а також визволення України від радянського (російського) ярма.

Один із розділів книги носить промовисту назву «*Стосунки з Радянським Союзом та Україною*». У ньому опубліковано сім виступів сенатора щодо стосунків із Радянським Союзом і становища України у його складі, а отже, проблеми її визволення з того союзу. Розділ розпочинається промовою парламентаря в сенаті 18 листопада 1969 року з гострим осудом насилля з боку більшовиків щодо поневолених Росією народів, але вже після жовтневого перевороту. Насамперед сенаторові йшлося про долю українців. Він крок за кроком розкрив суть *ленінської національної політики*, яку тепер критикує і Путін, проте з протилежною мотивацією, намагаючись наново закабалити українців. Не менш переконливим був виступ Юзика в парламенті з нагоди урочистостей в СРСР з нагоди 100-ї річниці народження Леніна. Для визволення українців та інших поневолених народів СРСР Павло Юзик широко використовував можливості й на міжнародній арені як представник Канади в міжнародних організаціях. Можна б ще додати імена відомих канадських діячів та вчених, таких як: Петро Саварин, вихідець Тернопілля, Богдан Боцюрків з Бучача на Тернопіллі, Манолій Лупул з буковинського роду, народжений у Канаді. Вони, як і багато інших державних і громадських діячів українського походження, сформували життя української громади в Канаді й заклали засади її діяльності, спрямованої на відновлення української державності в Україні та її подальшу розбудову [10, с. 529–530].

Далі вести розмову про діяльність української діаспори як інструменту публічної дипломатії України на прикладі тих понад 60 держав, де функціонують їх організації, очевидно немає потреби, бо вони входять до СКУ й доволі широко співпрацюють з КУК.

Висновки. Проблема публічної дипломатії порівняно нове явище зовнішньополітичної діяльності для незалежної України. Про це говорить факт, що відповідна структура в Міністерстві закордонних справ з'явилася лише 2015 року, хоч посольства й консульства виконували те, що називаємо *публічною дипломатією* із часу визнання України тією чи іншою державою. Беручись до написання статті на цю тему, автор враховував нагальну потребу в поширенні інформованості про Україну у світі, зростанні позитивного іміджу нашої держави на міжнародній арені, зрештою потреби допомоги Україні з боку дружніх до неї держав і міжнародних

організацій у протистоянні путінській Росії, яка вже 11-й рік намагається зруйнувати українську державність і поневолити український народ, хоч у грудні 1991 року визнала незалежну Україну у кордонах, визнаних на той час і, як згодом виявилось, *нібито стала одним із гарантів їх непорушності*, підписуючи Будапештський меморандум. Проте все це відійшло в небуття, коли керівники РФ надумали, що їх *обібрали* під час розпаду імперії зла, як один із президентів США небезпідставно називав Радянський Союз.

Цей факт, цілком зрозуміло, змушує передусім говорити, у чому полягає суть справи, чому Росія, ламаючи міжнародне і своє власне внутрішнє право, веде безпрецедентну геноцидну війну проти України, цинічно зображаючи останню у злочинах, які сама чинить.

Тож автор визначив мету й завдання своєї праці, вибравши предметом дослідження структури української діаспори в особі Світового конгресу українців як організації координаторів діяльності українських організованих громад у тих понад 60 державах, де вони діють, а також Конгресу українців Канади, практично з тими повноваженнями, що й СКУ. Опрацював відповідно зібраний матеріал, з його попереднім аналізом.

Виходячи з поставлених перед собою завдань, автор охарактеризував діяльність СКУ і КУК, які представляють організовану українську діаспору, спрямовану на поширення позитивного іміджу України й організацію їй допомоги у військовому протистоянні з РФ, яка будь-що хоче зруйнувати Україну як незалежну державу, а українців змусити забути свою національну ідентичність.

Література:

1. Адвокація для України: як світові громади відзначили День Незалежності (August 26, 2024). URL: <https://www.ukrainianworldcongress.org/ua/advocaczia-dlia-ukrayiny-yak-svitovi-hromady-vidznachyly-den-nezalezhnosti/> (дата звернення 26.08.2024).
2. Багатовимірний рашизм: початок і кінець (збірник статей). Укл. В. С. Огризко. Київ : ДП «ГДП», 2023. 245 с. ; Огризко В. Доля недоімперії. Київ : ДП «ГДП», 2022. 212 с. ; Гуменюк Б. Слово – зброя дипломата. Київ : ДП «ГДП», 2023. 192 с.
3. В МЗС створено новий напрям роботи – публічна дипломатія. URL: <https://mfa.gov.ua/news/43433-v-mzs-stvoreno-novij-napryam-robotipublichna-diplomatija> (дата звернення 20.08.2024).
4. Звіт Конгресу українців Канади (серпень 2005 р. – липень 2006 р.). Вінніпег, 2006.
5. Канадсько-українська фундація. URL: <https://www.cufoundation.ca/uk/> (дата звернення 12.08.2024).
6. Конгрес українців Канади. URL: <https://www.ucc.ca/> (дата звернення 20.08.2024).
7. Лозинський А. «Бо москалі – чужі люде...». Львів, НТШ, 2023. 328 с.; Lozynskyj A. Ukraine: Slaying the Two-Headed Eagle. Lviv, ShSS, 2023. 274 s.: Мрія, слово і чин: збірник на пошану Володимира Янева (відгуки, рецензії, спогади). Наукове товариство ім. Шевченка, ред. кол. Л. Рудницький, А. Карась, А. Лозинський. Львів, Мюнхен, Нью-Йорк, 2023. 208 с.
8. Макар В. Двосторонні відносини України та Канади: формування, розвиток, перспективи динаміки. Чернівці, 2020. 496 с.
9. Макар В. До питання про біженців з України внаслідок повномасштабної агресії РФ. [w:] *Ukraińcy i ich sąsiedzi na przestrzeni wieków: polityka, gospodarka, religia, kultura i życie codzienne*. Т. IV. Ukraińskie Towarzystwo Historyczne w Polsce. Słupsk – Warszawa, 2024, s. 361–379.
10. Макар В., Макар Ю. Питання української державності у діяльності Павла Юзика. [w:] *Ukraińcy i ich sąsiedzi na przestrzeni wieków: polityka, gospodarka, religia, kultura i życie codzienne*. Т. 2. Ukraińskie Towarzystwo Historyczne w Polsce. Słupsk – Warszawa, 2021, s. 525–538.
11. Макар Ю. «Спеціальна військова операція» Російської Федерації проти України: причини і характер. [w:] *Ukraińcy i ich sąsiedzi na przestrzeni wieków: polityka, gospodarka, religia, kultura i życie codzienne*. Т. IV. Ukraińskie Towarzystwo Historyczne w Polsce. Słupsk – Warszawa, 2024, s. 343–360.
12. Макар Ю. Сто років тому і тепер: намагання Російської Федерації утримати Україну в сфері своїх геополітичних інтересів. [w:] *Ukraińcy i ich sąsiedzi na przestrzeni wieków: polityka, gospodarka, religia, kultura i życie codzienne*. Т. III. Ukraińskie Towarzystwo Historyczne w Polsce, Słupsk – Warszawa, 2022, s. 379–407.

13. Перелік закордонних дипломатичних установ України, у складі яких утворюються культурно-інформаційні центри. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npras/34546506> (дата звернення 23.08.2024).
14. Плохій С. Російсько-українська війна. Повернення історії. Харків : КСД, 2023. 400 с.
15. Політика культурної дипломатії: стратегічні пріоритети для України. *Збірник науково-експертних матеріалів*. Київ, 2016. 92 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2016-10/kult_dyp-cd7f1.pdf (дата звернення 22.08.2024).
16. Світовий конгрес українців. URL: <https://www.ukrainianworldcongress.org/ua/>; Енциклопедія історії України. Т. 9. Київ : Наукова думка, 2012. 944 с.
17. Світовий Конгрес Українців передав ТРО потужну техніку! URL: <https://www.youtube.com/watch?v=IXEFLYPncsI> (дата звернення 29.08.2024).
18. СКУ закликав НАТО негайно передати Києву важке наступальне озброєння, необхідне для припинення геноциду українців з боку РФ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3448086-sku-zaklikav-nato-nadati-kievu-nastupalne-ozbroenna-sob-pripiniti-genocid-ukrainciv.html> (20.08.2024).
19. Суд Москви підтвердив, що Світовий конгрес українців – небажана організація в РФ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3069869-sud-moskvi-pidтверdiv-so-svitovij-kongres-ukrainciv-nebazana-organizacia-v-rf.html> (дата звернення 29.08.2024).
20. Трофименко М. Публічна дипломатія в умовах глобалізації. Київ, 2024. 632 с. (рукопис).
21. Україна дипломатична. *Науковий щорічник*. Київ : ДП «ГДІП», 2023. 800 с.
22. У Торонто відкрили центр допомоги для українців. URL: <https://helpuradio.com/article/u-toronto-vidkrili-centr-dopomogi-dlja-ukrainciv> (дата звернення 23.08.2024).
23. Чекаленко Л. Публічна історія: виклики XXI століття : монографія. Київ : АртЕк, 2021. 272 с.
24. Як зробити допомогу українській армії з-за кордону максимально ефективною. URL: <https://svitua.org/2024/08/22/yak-zrobyty-dopomogu-ukrayinskij-armiyi-z-za-kordonu-maksymalno-efektyvnoyu/> (дата звернення 20.08.2024).
25. Canada joins world governments in condemning Ukraine election results. *CBC News*. 2004. 25 November. URL: http://www.cbc.ca/world/story/2004/11/24/Ukrainereax_041124.html (дата звернення 14.08.2024).
26. Canada – Ukraine authorization for emergency travel: Key figures. URL: <https://www.canada.ca/en/immigration-refugees-citizenship/services/immigrate-canada/ukraine-measures/key-figures.html> (16.08.2024).
27. Canadian Institute of Ukrainian Studies. URL: <https://www.ualberta.ca/en/canadian-institute-of-ukrainian-studies/index.html> (дата звернення 15.08.2024).
28. Supporting Democratic Freedom in Ukraine: Ukrainian Canadian Congress Observer Mission for the Ukrainian Presidential Elections 2004. Delivered by Paul Grod; Prepared by Brent Bezo and Larissa Lozowchuk. Winnipeg, 2005. 176 p.
29. Yuzyk P. Canada: a Multicultural Nation. For a Better Canada. Toronto: Ukrainian National Association, Inc., 1973. 352 p.

References:

1. Advokatsiia dlia Ukrainy: jak svitovi hromady vidznachyly Den Nezaleznosti [Advocacy for Ukraine: how global communities celebrated Independence Day] (August 26, 2024). Retrieved from <https://www.ukrainianworldcongress.org/ua/advokacziia-dlia-ukrayiny-yak-svitovi-hromady-vidznachyly-den-nezaleznosti/> (date of access 26.08.2024).
2. Bahatovymirnyj rashyzm: pochatok i kinets (2023). [Multidimensional ruscizm: the beginning and the end] (zbirnyk statej). Ukl. V.S. Ohryzko. Kyiv: GDIP SE, 245 p.; Ohryzko V. Dolia nedoimperii [The fate of the under-empire]. Kyiv: GDIP SE, 2022. 212 p.; Humeniuk B. Slovo – zbroia dyplomata [The word is a diplomat's weapon]. Kyiv: GDIP SE, 2023. 192 p. [in Ukrainian]
3. V MZS stvoreno novyj napriam roboty – publiczna dyplomatiia [The MFA has created a new area of work – public diplomacy]. Retrieved from <https://mfa.gov.ua/news/43433-v-mzs-stvoreno-novij-napriam-robotipubliczna-diplomatija> (date of access 20.08.2024) [in Ukrainian].
4. Zvit Kongresu ukrainsiv Kanady (serpen 2005 r. – lypen 2006 r.) [Report of the Ukrainian Canadian Congress (August 2005 – July 2006)]. Winnipeg, 2006 [in Ukrainian].
5. Kanadsko-ukrainska fundatsiia [Canada-Ukraine Foundation]. Retrieved from <https://www.cufoundation.ca/uk/> (date of access 12.08.2024) [in Ukrainian].

6. Kongres ukraintsiv Kanady [Ukrainian Canadian Congress]. Retrieved from <https://www.ucc.ca/> (date of access 20.08.2024).
7. Lozynskij A. “Bo moskali – chuzi liude...” (2023). [“Because moscovites are strangers...”]. Lviv, ShSS, 2023. 328 p.; Lozynskij A. Ukraine: Slaying the Two-Headed Eagle. Lviv, ShSS, 2023. 274 p.; Mriia, slovo i chyn: zbirnyk na poshanu Volodymyra Yaneva (vidhuky, retsenzii, spohady) [Dream, word, and rank: a collection in honour of Volodymyr Yanev (reviews, memoirs)]. Naukove tovarystvo im. Shevchenka, red. kol. L. Rudnytskyj, A. Karas, A. Lozynskij. Lviv, Munich, New York, 208 p. [in Ukrainian].
8. Makar, V. (2020). Dvostoronni vidnosyny Ukrainy ta Kanady: formuvannia, rozvytok, perspektyvy dynamiky [Bilateral Relations between Ukraine and Canada: Shaping, Evolution, Dynamics Prospects]. Chernivtsi. 496 p. [in Ukrainian]
9. Makar, V. (2024). Do pytannia pro bizentsiv z Ukrainy vnaslidok povnomashtabnoi agresii RF [On the issue of Refugees from Ukraine as a result of Russia’s full-scale aggression]. [w:] *Ukraińcy i ich sąsiedzi na przestrzeni wieków: polityka, gospodarka, religia, kultura i życie codzienne*. T. IV. Ukraińskie Towarzystwo Historyczne w Polsce. Słupsk – Warszawa. P. 361–379 [in Ukrainian].
10. Makar, V., & Makar, Y. (2021). Pytannia ukraínskoi derzavnosti u diialnosti Pavla Yuzyka [Issues of Ukrainian Statehood in the work of Paul Yuzyk]. [w:] *Ukraińcy i ich sąsiedzi na przestrzeni wieków: polityka, gospodarka, religia, kultura i życie codzienne*. T. 2. Ukraińskie Towarzystwo Historyczne w Polsce. Słupsk – Warszawa. P. 525–538 [in Ukrainian].
11. Makar, Y. (2024). “Spetsialna vijskova operatsiia” Rosijskoi Federatsii proty Ukrainy: prychny i harakter [The Russian Federation’s “Special Military Operation” against Ukraine: reasons and nature]. [w:] *Ukraińcy i ich sąsiedzi na przestrzeni wieków: polityka, gospodarka, religia, kultura i życie codzienne*. T. IV. Ukraińskie Towarzystwo Historyczne w Polsce. Słupsk – Warszawa. P. 343–360 [in Ukrainian].
12. Makar, Y. (2022). Sto rokiv tomu i teper: namahannia rosiyskoi Federatsii utrymaty Ukrainu v sferi swoich heopolitycznych interesiv [One hundred years ago and now: the Russian Federation’s attempts to keep Ukraine in the sphere of its geopolitical interests]. [w:] *Ukraińcy i ich sąsiedzi na przestrzeni wieków: polityka, gospodarka, religia, kultura i życie codzienne*. T. III. Ukraińskie Towarzystwo Historyczne w Polsce, Słupsk – Warszawa. P. 379–407 [in Ukrainian].
13. Perelik zakordonnyh dyplomatychnyh ustanov Ukrainy, u skladi jakych utvoriuiutsia kulturno-informatsijny tsentry [List of foreign diplomatic institutions of Ukraine, which form cultural and information centers]. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/npas/34546506> (date of access 23.08.2024).
14. Plohij, S. (2023). Rosijsko-ukraínska viyna. Povnennia istorii [Russian-Ukrainian war. The Return of History]. Harkiv: KSD, 400 s. [in Ukrainian].
15. Polityka kulturnoi dyplomatii: stratehichni priorytety dlia Ukrainy (2016). [The policy of cultural diplomacy: strategic priorities for Ukraine]. *Zbirnyk naukovo-ekspertnykh materialiv*. Kyiv. 92 p. Retrieved from https://niss.gov.ua/sites/default/files/2016-10/kult_dyp-cd7f1.pdf (date of access 22.08.2024).
16. Svitovyj kongres ukraintsiv (2012). [Ukrainian World Congress]. Retrieved from <https://www.ukrainianworldcongress.org/ua/>; Entsyklopediia istorii Ukrainy [Encyclopaedia of the History of Ukraine]. T. 9. Kyiv: Naukova dumka. 944 p. [in Ukrainian].
17. Svitovyj Kongres Ukraintsiv peredav TRO potuznu techniku! [Ukrainian World Congress donates powerful equipment to TRO!] Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=IXEFLYPncsI> (date of access 29.08.2024) [in Ukrainian].
18. SKU zaklykav NATO nehajno peredaty Kyievu vazke nastupalne ozbroiennia, neobhidne dlia prypynennia genotsydu ukraintsiv z boku RF [UWC calls upon NATO to immediately provide Kyiv with the heavy offensive weapons necessary to stop the genocide of Ukrainians by the Russian Federation]. Retrieved from <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3448086-sku-zaklykav-nato-nadati-kievu-nastupalne-ozbroenna-sob-pripiniti-genocid-ukrainciv.html> (date of access 20.08.2024).
19. Sud Moskvy pidtverdyv, shcho Svitovyj kongres ukraintsiv – nebazana organizatsia v RF [Moscow court confirms that the Ukrainian World Congress is an undesirable organisation in Russia]. Retrieved from <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3069869-sud-moskvi-pidtverdiv-so-svitovyj-kongres-ukrainciv-nebazana-organizacia-v-rf.html> (29.08.2024).
20. Trofymenko, M. (2024). Publichna dyplomatiia v umovach globalizatsii [Public diplomacy in the context of Globalisation]. Kyiv. 632 p. (rukopys) [in Ukrainian].

21. Ukraina dyplomatychna (2023). [Diplomatic Ukraine]. *Naukovyj shchorichnyk*. Kyiv: GDIP SE. 800 p. [in Ukrainian].
22. U Toronto vidkryly tsentr dopomohy dlia ukraintziv [Toronto opened a help center for Ukrainians]. Retrieved from <https://helpuradio.com/article/u-toronto-vidkrili-centr-dopomogi-dlja-ukrainciv> (date of access 23.08.2024).
23. Chekalenko, L. (2021). Publichna istoriia: vyklyky XXI stolittia: Monografiia [Public History: Challenges of the Twenty-First Century: A monograph]. Kyiv: ArtEk. 272 p. [in Ukrainian].
24. Jak zrobyty dopomohu ukrainskij armii z-za kordonu maksimalno efektyvnoiu [How to make foreign aid to the Ukrainian army as effective as possible]. Retrieved from <https://svitua.org/2024/08/22/yak-zrobyty-dopomogu-ukrayinskij-armiyi-z-za-kordonu-maksimalno-efektyvnoiu/> (date of access 20.08.2024).
25. Canada joins world governments in condemning Ukraine election results. *CBC News*. 2004. 25 November. Retrieved from http://www.cbc.ca/world/story/2004/11/24/Ukrainereax_041124.html (date of access 14.08.2024).
26. Canada-Ukraine authorization for emergency travel: Key figures. Retrieved from <https://www.canada.ca/en/immigration-refugees-citizenship/services/immigrate-canada/ukraine-measures/key-figures.html> (date of access 16.08.2024).
27. Canadian Institute of Ukrainian Studies. Retrieved from <https://www.ualberta.ca/en/canadian-institute-of-ukrainian-studies/index.html> (date of access 15.08.2024).
28. Supporting Democratic Freedom in Ukraine: Ukrainian Canadian Congress Observer Mission for the Ukrainian Presidential Elections 2004. Delivered by Paul Grod; Prepared by Brent Bezo and Larissa Lozowchuk. Winnipeg, 2005. 176 p.
29. Yuzyk, P. (1973). *Canada: a Multicultural Nation*. For a Better Canada. Toronto: Ukrainian National Association, Inc., 352 p.

Vitaliy Makar. Diaspora as an instrument of public diplomacy of Ukraine

The proposed article is devoted to the study of the role and activities of the Ukrainian diaspora, in particular, the Ukrainian World Congress (UWC) and the Ukrainian Canadian Congress (UCC) in spreading a positive image of their Mainland Homeland. Of course, after the declaration of independence in 1991, the Ukrainian state needed external support regarding the awareness of the international community regarding Ukraine. Of great importance in this context, along with the activities of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine, diplomatic and consular institutions in the host states, missions to international organizations in the implementation of public diplomacy of Ukraine, the use of "soft power", in a significant way this public diplomacy has intensified due to the activities of the Ukrainian diaspora in the areas of lobbying Ukrainian national interests, protection of Ukrainian statehood. On the part of the Ukrainian diaspora, ethnocultural organizations, some well-known public figures and state politicians of Ukrainian origin, attempts were made to defend the sovereign rights of Ukrainians in Ukraine.

Obviously, the directions of public diplomacy of the Ukrainian diaspora have intensified in connection with the aggression of the Russian Federation and its attempts to destroy the independence of Ukraine and to destroy the self-consciousness of Ukrainian affiliation. In addition to promoting a positive image, there was an urgent need for the UWC and the UCC to support and help, to have a certain influence on the policy of their settlement states, to help the Ukrainian state in its military confrontation against the enemy. It is in this vein that the author considers the activities of the Ukrainian diaspora in the context of public diplomacy of Ukraine.

Key words: *public diplomacy, Ukrainian diaspora, Ukraine, Canada, ethnic organizations, international support, ethnic initiatives, diaspora lobbying.*

Відомості про автора:

Віталій Макар – доктор політичних наук, доцент, завідувач кафедри міжнародних відносин та суспільних комунікацій, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича.